

ОСНОВИ ЕКОЛОГІЇ ТА БЕЗПЕКИ ТОВАРІВ, РОБІТ І ПОСЛУГ

Викладач: старший викладач Ткаліч Інна Олександрівна

Кафедра: підприємництва, менеджменту організацій та логістики, VI корпус, ауд. 415

E-mail: marksan99@ukr.net

Телефон: 096 536 71 72, viber, telegram

Освітня програма, рівень вищої освіти:		Підприємництво та комерційна логістика Бакалавр					
Статус дисципліни:		Нормативна					
Кредити ECTS	5	Навч. рік:	2021-22	Рік навчання	1	Тижні	16
Кількість годин	150	Кількість змістових модулів¹	8	Лекційні заняття – 16 Практичні заняття – 16 Самостійна робота – 118			
Вид контролю:		екзамен					
Посилання на курс в Moodle			https://moodle.znu.edu.ua/				
Консультації: п'ятниця, 14.15-15.00, або за домовленістю чи ел. поштою							

ОПИС КУРСУ

На міжнародному рівні вимоги до дотримання компаніями екологічних стандартів постійно зростають. Клієнти та споживачі очікують екологічних продуктів та послуг. Майбутній фахівець з агробізнесу повинен уміти визначати та вирішувати екологічні проблеми у сфері виробничої діяльності з урахуванням глобальних проблем навколишнього середовища та ідеї збалансованого розвитку суспільства.

Дисципліна «Основи екології та безпеки товарів, робіт та послуг» забезпечує формування знань про оптимізацію і гармонізацію взаємовідносин людини і довкілля, створення екологічно безпечного існування людини в сучасних соціально-економічних умовах.

Мета вивчення дисципліни: оволодіння знаннями про закономірності природних процесів, функціонування екологічних систем та зміни у них під впливом діяльності людини; про правові акти і закони, що направлені на забезпечення безпечності товарів, робіт і послуг; види небезпек фізичного, хімічного та біологічного походження; шляхи зниження шкідливих речовин у сировині, харчових продуктах та непродовольчих товарах при їх виробництві, зберіганні, переробці; види маркування, що вказують безпечність товарів, а також набуття практичних навичок використовувати європейські підходи, засновані на принципах екологічної безпеки, до управління діяльністю в різних галузях агробізнесу.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У разі успішного завершення курсу студент зможє:

- використовувати наукове розуміння закономірностей природних процесів, функціонування екологічних систем та зміни у них під впливом діяльності людини для захисту навколишнього середовища;
- застосовувати розуміння концепції безпечності на сучасному розвитку виробництва як основного елемента конкурентної боротьби на світовому ринку для прийняття управлінських рішень;
- визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг відповідно до вимог чинних нормативних документів в підприємницькій, торговельній діяльності;

- давати оцінку потенційним небезпекам в харчових продуктах та непродовольчих товарах;
- приймати оптимальні управлінські рішення, засновані на принципах екологічної безпеки, для підвищення якості продукції та послуг.

ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Навчально-методичні посібники; методичні вказівки до практичних занять і самостійної роботи; література та інформаційні ресурси згідно з робочою програмою. Основні навчальні ресурси розміщені на платформі Moodle:

<https://moodle.znu.edu.ua/>

КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ

Поточні контрольні заходи (тах 60 балів):

Обов'язкові види роботи:

- захист звітів з практичних робіт;
- письмове опитування за контрольними питаннями до тем модулю.

Додаткові види роботи:

- усне опитування за пройденим матеріалом;
- реферат за наданою темою (тах 2 бали) – виконується у разі відсутності студента на лекції. Реферат передбачає реферування (тобто, стислий переказ основних положень, дотичних до теми) актуальних (опублікованих не раніше ніж за 5 років та таких, що мають високий індекс цитування) наукових статей, монографій, інших джерел. Обсяг реферату 4–6 сторінок 14 кеглем, інтервал 1,15.

Підсумкові контрольні заходи (тах 40 балів):

Усна відповідь на заліку передбачає розгорнуту відповідь на два теоретичних питання (тах по 15 балів) та розв'язання практичного завдання (до 10 балів). Перелік питань див. на сторінці курсу у Moodle.

У разі дистанційної форми навчання залік проводиться у вигляді тестування у Moodle. Як варіант ця форма може застосовуватися і в разі очної форми навчання.

Контрольний захід		Термін виконання	% від загальної оцінки
Поточний контроль (тах 60%)			
Змістовий модуль 1	Письмове опитування за контрольними питаннями до тем модулю	тиждень 2	4%
	Захист звітів з практичних робіт	тиждень 2	4%
Змістовий модуль 2	Письмове опитування за контрольними питаннями до тем модулю	тиждень 4	4%
	Захист звітів з практичних робіт	тиждень 4	4%
Змістовий модуль 3	Письмове опитування за контрольними питаннями до тем модулю	тиждень 6	4%
	Захист звітів з практичних робіт	тиждень 6	4%
Змістовий модуль 4	Письмове опитування за контрольними питаннями до тем модулю	тиждень 8	4%
	Захист звітів з практичних робіт	тиждень 8	4%
Змістовий модуль 5	Письмове опитування за контрольними питаннями до тем модулю	тиждень 10	4%
	Захист звітів з практичних робіт	тиждень 10	4%

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
Силабус навчальної дисципліни

Змістовий модуль 6	Письмове опитування за контрольними питаннями до тем модулю	тиждень 12	4%
	Захист звітів з практичних робіт	тиждень 12	4%
Змістовий модуль 7	Письмове опитування за контрольними питаннями до тем модулю	тиждень 14	3%
	Захист звітів з практичних робіт	тиждень 14	3%
Змістовий модуль 8	Письмове опитування за контрольними питаннями до тем модулю	тиждень 16	3%
	Захист звітів з практичних робіт	тиждень 16	3%
Разом			60%
Підсумковий контроль (max 40%)			
Іспит у формі усної відповіді або тестування			40%
Разом			100%

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

РОЗКЛАД КУРСУ ЗА ТЕМАМИ І КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Тиждень і вид заняття	Тема заняття	Контрольний захід	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Закономірності природних процесів, функціонування екологічних систем та зміни у них під впливом діяльності людини			
Тиждень 1,2 Лекція 1 Практична робота 1	Закономірності природних процесів, функціонування екологічних систем та зміни у них під впливом діяльності людини	Письмове опитування за контрольними питаннями до тем модулю	4
		Захист звітів з практичних робіт	4
Змістовий модуль 2. Здоров'я людини та проблеми безпечності харчових продуктів. Гігієнічні нормативи щодо продовольчої сировини і харчових продуктів			
Тиждень 3,4 Лекція 2 Практична робота 2	Здоров'я людини та проблеми безпечності харчових продуктів. Гігієнічні нормативи щодо продовольчої сировини і харчових продуктів	Письмове опитування за контрольними питаннями до тем модулю	4
		Захист звітів з практичних робіт	4

Змістовий модуль 3. Небезпека хімічного забруднення продовольчої сировини і харчових продуктів			
Тиждень 5,6 Лекція 3 Практична робота 3	Небезпека хімічного забруднення продовольчої сировини і харчових продуктів	Письмове опитування за контрольними питаннями до тем модулю Захист звітів з практичних робіт	4 4
Змістовий модуль 4. Небезпека біологічного забруднення товарів рослинного і тваринного походження			
Тиждень 7,8 Лекція 4 Практична робота 4	Небезпека біологічного забруднення товарів рослинного і тваринного походження	Письмове опитування за контрольними питаннями до тем модулю Захист звітів з практичних робіт	4 4
Змістовий модуль 5. Державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти порядок реалізації харчових продуктів. Система аналізу небезпек і критичних точок контролю - НАССР			
Тиждень 9,10 Лекція 5 Практична робота 5	Державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти порядок реалізації харчових продуктів. Система аналізу небезпек і критичних точок контролю - НАССР	Письмове опитування за контрольними питаннями до тем модулю	4 4
Змістовий модуль 6. Законодавчо-нормативне регулювання безпеки товарів в Україні та ЄС Безпечність непродовольчих товарів як показник їх якості.			
Тиждень 11,12 Лекція 6 Практична робота 6	Законодавчо-нормативне регулювання безпеки товарів в Україні та ЄС Безпечність непродовольчих товарів як показник їх якості.	Письмове опитування за контрольними питаннями до тем модулю Захист звітів з практичних робіт	4 4
Змістовий модуль 7. Глобальна безпека хімічних товарів. Безпека побутових хімічних товарів.			
Тиждень 13,14 Лекція 7 Практична робота 7	Глобальна безпека хімічних товарів. Безпека побутових хімічних товарів.	Письмове опитування за контрольними питаннями до тем модулю Захист звітів з практичних робіт	3 3
Змістовий модуль 8. Створення екологічно безпечного існування людини в сучасних соціально-економічних умовах та з урахуванням кліматичних змін			
Тиждень 15,16 Лекція 8 Практична робота 8	Створення екологічно безпечного існування людини в сучасних соціально-економічних умовах та з урахуванням кліматичних змін.	Письмове опитування за контрольними питаннями до тем модулю Захист звітів з практичних робіт	3 3

Рекомендована література

Основна:

1. Системи екологічного управління: сучасні тенденції та міжнародні стандарти. Посібник. С.В. Берзіна, І.І. Яреськовська та ін. К: Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. 134 с.
2. Управління якістю продукції та послуг/ Білецький Е. В., Янушкевич Д. А., Шайхлісламов З. Р., Харків. торгов.-економ. інститут КНТЕУ. Х. : ХТЕІ, 2015. 222 с.
3. Білоцерківський О. Б. Основи стандартизації, метрології та управління якістю: текст лекцій для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Харків : «Точка», 2017. 190 с.

Додаткова

1. Основи екології: навколишнє середовище і техногенний вплив: підручник для внз. / Скоробогатий Я. П., Ощеповський В. В., Василечко В. О., Кусковець С. Л. Львів : Новий Світ, 2008. 353 с.
2. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України № 2697-VIII від 28.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19> (дата звернення: 15.01.2021).
3. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України № 722/2019 від 30.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019> (дата звернення: 15.01.2021)
4. Салухіна Н. Г. Стандартизація та сертифікація товарів і послуг: підручник / Н. Г. Салухіна, О. М. Язвінська. – К. : Центр навчальної літератури, 2010. 336 с.
5. ДСТУ ISO 14021:2016 Екологічні маркування та декларації. Екологічні самодекларації (екологічне маркування типу II) (ISO 14021:2016, IDT).
6. Згуровський М. З. Сталий розвиток у глобальному та регіональному вимірах. Київ : Політехніка, НТУУ «КПІ», 2006. 135 с.
7. Махонченко Ю. Визначення екологічних аспектів у відповідності з ISO 14001 – Електронний ресурс: <http://managementsystemsonline.blogspot.com/2017/08/opredelenie-ekologicheskikh-aspektov-v-sootvetstviis-ISO-14001.html>
8. ДСТУ ISO 14005:2015 Системи екологічного управління. Настанови щодо поетапного запровадження системи екологічного управління, використовуючи оцінювання екологічних характеристик (ISO 14005:2010, IDT).
9. ДСТУ ISO 14040:2013 Екологічне управління. Оцінювання життєвого циклу. Принципи та структура (ISO 14040:2006, IDT).
10. ДСТУ ISO 14065:2015 Парникові гази. Вимоги до органів з валідації та верифікації тверджень щодо парникових газів для їх застосування у разі акредитації чи інших форм визнання (ISO 14065:2013, IDT).
11. Закон України «Про стандартизацію».
12. ДСТУ ISO 9000-2015. Системи управління якістю. Основні положення та словник.

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України – <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>;
2. Нормативні акти України – <http://www.nau.kiev.ua>;
3. Книжкова палата України – www.ukrbook.net;
4. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – www.nbuv.gov.ua;

-
5. Офіційний сайт Міністерства економіки України – <http://www.me.gov.ua>;
  6. Державна науково-технічна бібліотека України – <http://gntb.gov.ua/ua/>;
  7. Електронний фонд наукових публікацій – <http://www.nbuv.gov.ua/eb/ep.html>.
  8. Електронна економічна бібліотека URL // офіційний сайт. – Режим доступу : <http://lukyanenko.at.ua/>
  9. Державна служба зі стандартизації та сертифікації України URL // офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

РЕГУЛЯЦІЇ І ПОЛІТИКИ КУРСУ

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування лекційних і практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущенні завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється у формі захисту завдань, що були виконані на пропущеному занятті.

Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності

Усі реферати, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення UniCheck. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело. Приклади оформлення цитувань див. на Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=103857>

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем.

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних, лабораторних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (захисту практичних робіт, розв'язання практичних задач, іспиту) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle.

Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам».

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2020-2021

ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ 2020-2021 н. р. (зіпноросилання на сторінку сайту)

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених *Кодексом академічної доброчесності ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до *Положення про організацію та методик проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається *Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються *Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється *Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті*: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються *Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ycyfw9v>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: *Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; *Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ. Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції (Воронков В.В., 1 корп., 29 каб., тел. +38 (061) 289-14-18).

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога (061) 228-15-84 (щоденно з 9 до 21).

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ. Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 17.00; субота з 09.00 до 15.00.

ЕЛЕКТРОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): [HTTPS://MOODLE.ZNU.EDU.UA](https://MOODLE.ZNU.EDU.UA)

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресами:

• для студентів ЗНУ - moodle.znu@gmail.com, Савченко Тетяна Володимирівна

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

Центр німецької мови, партнер Гете-інституту: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocnu/nim>

Школа Конфуція (вивчення китайської мови): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>.